

УДК 159(075)

Ігор Олександрович ВІДЕНЄВ,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології Харківської державної академії культури;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3270-5403>;

Єлизавета Олександрівна КРИЦІНА,

студентка Харківської державної академії культури;

Світлана Юріївна ШАРИШЕВА,

студентка Харківської державної академії культури

ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Дана робота розкриває тему пов'язану з умовами професійної діяльності працівника органів внутрішніх справ, що можуть спричинити за собою зміни його особистості, які можуть бути наслідком прояву професійних деформацій. Під професійними деформаціями мають на увазі деструктивні зміни особистості в процесі діяльності, з чим так само пов'язаний синдром "професійного вигорання".

Ключові слова: індивідуально-психологічні особливості особистості, професійне вигорання, працівники органів внутрішніх справ.

Синдром "вигорання" є маловивченою особистісною деформацією і являє собою набір негативних психологічних переживань. Синдром включає в себе три компоненти, які є основними. Це емоційне виснаження (байдужість); деперсоналізація (негативізм або навпаки залежність від оточуючих); редуція (зниження почуття компетентності, невдоволення собою і знецінення діяльності). Через це виникає відчуття власної неспроможності, байдужість до роботи.

Вигорання - це реакція індивідуальна, тому всі ці симптоми ні у кого не проявляються одночасно, але існують індивідуальні варіації. Авторі численних досліджень відзначають наявність негативної кореляційного зв'язку віку і вигорання [1. С. 49 - 51]. Деякі дослідження підтверджуються чутливість старшого віку до даного синдрому. Дослідження особливостей особистості в їх взаєминах з вигоранням, є важливим для вивчення даного феномена. Вважається, що особистісні особливості більше впливають на розвиток вигорання, ніж фактори робочого середовища. Є також важливим показник схильності до стрес-реакцій, та співвідношення між екстернальністю і інтернальністю. Перше це поведінка під якою розуміють прагнення до досягнень,

напористістю, постійним відчуттям нестачі часу, прагнення домінувати, невміння відпочивати з підвищеною збудливістю. Щодо другої стратегії, вона є протилежністю, так як відбувається пасивна реакція. Варто зауважити, що чим більше вигорання, тим частіше використовуються пасивні і агресивні моделі поведінки.

Важливий фактор, який взаємодіє з вигоранням, - ступінь самостійності і незалежності працівника у своїй діяльності і можливість приймати важливі рішення. Практично всі дослідження підтверджують негативну кореляційну залежність між зазначеними змінними і вигоранням.

Метою дослідження стало виявлення впливу індивідуально-типологічних особливостей особистості на професійне вигорання працівників органів внутрішніх справ.

У дослідженні взяли участь 80 працівників органів внутрішніх справ. Вік випробуваних від 18 до 50 років.

В результаті проведеного дослідження можна відзначити, що:

- низький рівень вигорання виявлений у 23,75% досліджуваних;
- середній рівень вигорання сформувався у 33,75% респондентів;
- високий рівень вигорання відзначається у 22,5% працівників ОВС.

Дуже високий рівень вигорання присутній у 20% піддослідних. По вище наведеним даним необхідно зазначити, що вигорання присутнє у всіх випробовуваних, тільки по різному виражене. Високі вимоги, велика складність і напруженість, пов'язана зі специфікою роботи, реорганізація, диктують високі вимоги до професійної підготовленості кожного працівника. Умови, в яких протікає життєдіяльність працівника органів внутрішніх справ, часто по праву називають екстремальними і стимулюючими розвиток стресу.

Отримані результати, свідчать про те, що такий особистісний конструкт, як екстраверсія, пов'язаний з високою зовнішньою реактивністю і низькою інтрапсихічною активністю, що відбиває спрямованість індивіда до реальної атрибутиці навколишнього світу. Внезок екстраверсії в регресію редукції професійних досягнень позитивний, чим більше рівень екстраверсії, тим нижче рівень редукції особистих досягнень. Отже, чим нижче рівень екстраверсії, тим більше властиві респондентам недостатня товарищівість, сором'язливість, замкнутість, відхід у світ ілюзій, фантазій і суб'єктивних ідеальних цінностей, тим більше вони схильні до емоційного виснаження, під яким розуміється почуття емоційної спустошеності і

втоми, викликане власною роботою, і деперсоналізації, яка передбачає цинічне ставлення до праці та об'єктам своєї праці. Чим вище рівень екстраверсії, тим менше виявляється редукція професійних досягнень - виникнення у працівників почуття некомпетентності у своїй професійній сфері, усвідомлення неуспіху в ній.

За проведення кластерного аналізу були виділені два кластери за ознаками професійного вигорання і особистісних особливостей. Перша група характеризується надмірною товариськістю, підвищеною вразливістю і чутливістю до тиску навколишнього середовища, високим рівнем емоційного виснаження. Таким чином ця група має стиль міжособистісної поведінки по конформному типу, тому тут проявляється високий рівень професійного вигорання. Друга група більш екстравертована, стиль поведінки відрізняється самовпевненістю, схильністю до конфліктів і неконформністю у виборі стилю поведінки. Ця група менш схильна до професійного вигорання і є менш виснаженою в емоційному плані.

В результаті проведення аналізу, було виявлено три фактори. Перший фактор в якому позитивне це екстраверсія, редукція і лабільність, а негативними ознаками є емоційне виснаження, деперсоналізація і інтровертованість. Фактором професійного вигорання є саме інтроверсія, яку можна позначити як соціальну пасивність, емоційну і особистісну відстороненість. Другий фактор - фактор сензитивності. Третій - фактор ригідності. Два останніх фактори виявилися особистісними особливостями, тому в них не увійшли показники професійного вигорання.

На підставі отриманих даних робиться висновок, що інтровертовані працівники більш схильні до професійного вигорання. Вони скромні та схильні до замкнутості. Саме вони здатні накопичувати емоційний дискомфорт без можливості виплеснути переживання в зовнішнє середовище.

Вивчення професійного вигорання як такого необхідно для створення психодіагностичних технологій, розробки і впровадження нових методів і форм психопрофілактичних заходів.

Список бібліографічних посилань

1. Віденєєв І. О. Детермінуючі фактори деформації професійної правосвідомості працівників слідчих підрозділів ОВС // Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень : тези І наук.-практ. конф. (м. Переяслав-Хмельницький, 2017 р.) / ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, 2017. С. 49–51.

Одержано 21.02.2020

Данная работа раскрывает тему связанную с условиями профессиональной деятельности работника органов внутренних дел, которые могут повлечь за собой изменения его личности, что может быть следствием проявления профессиональных деформаций. Под профессиональными деформациями подразумевают деструктивные изменения личности в процессе деятельности, с чем так же связан синдром "профессионального выгорания".

Ключевые слова: *индивидуально-психологические особенности личности, профессиональное выгорание, работники органов внутренних дел.*